

ОМЛАДИНА

ЛИСТ УЈЕДИЊЕНОГ САВЕЗА АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Год. II

4 новембра 1944

Број 15

ПОВОДОМ ОСЛОБОЂЕЊА ЗАДРА

Другог новембра, Врховни штаб НОВ и ПОЈ у свом ратном извештају објавио је да је после три дана упорних бојева са Њемцима и њиховим помагачима усташама и четничима, ослобођен наш приморски град Задар.

Вијест о ослобођењу Задра имала је нарочитог одјека како у нашој земљи тако и у иностранству.

Три и по године робова је и патила наша земља под чизмом немачких, мађарских, бугарских и талијанских освајача. А Задар, са низом других наших крајева, робова је и патио не три и по, него двадесет и пет година. Четврт вијека сањали су ти крајеви, заједно са свим нашим народима, о дану када ће се ослободити и придружити својој хрватској и словеначкој домовини, својој Југославији.

Неправедним Рапалским уговором 1920. године, Италија је приграбила од наше земље Истру, Приморску Словенију, Задар, скоро сва кварнерска и нека далматинска острва. Одмах од свог доласка у те крајеве, у којима живи 650.000 Словенача и Хрвата а далеко, далеко мањи број Талијана, „либерална“ Италија је почела са безобзирним терором и однарођивањем нашег живља. Такву политику, унешти у њу својствене фашистичке методе које добро познају наши народи из времена окупације 1941—1943. године наставила је и фашистичка Италија.

Насилничка владавина успела је да економски упропasti наш живља. Она је успјела да затвори све словеначке и хрватске школе, да патури свој језик и своја преимене, да напуни затворе рођељубима, да ископа раке за Владимира Гортана и безбрјој других најбољих синова тех крајева. Али она није успјела да сломи националну свијест наших сународњака и да од њих отуђи идеју уједињења са својом домовином. Најбољи доказ зато је омладина Словеначког Приморја, Иstre и Задра, која је рођена и одгојена за вријеме фашистичке владавине а која се данас сва налази у ослободилачком покрету. Нема више младог човјека у тим крајевима који се не налази у војsci, у борби против туђинског јарма.

Ослобођењем тех крајева остварује се дугогодишњи сан хрватског и словеначког народа о њиховом уједињењу са дјеловима, од којих су неки већ вјековима под туђином, а сви су залажи десет и пет година били у ропству какво није тријела ни једна национална мањина у Европи. Али питање ослобођења тех крајева није питање само Хрвате и Словеначе. Оно је увијек лежало на срцу свих народа Југославије. Нарочито данас када се у демократској федеративној Југославији остварује уједињење равноправних народа наше земље. Та величанствена побједа не може да буде потпуна без ослобођења браће која већ дуги низ година живе у ропству.

Зато побједа у Задру, повратак Задра Хрватској и читавој Југославији, значи

много више него једна обична војничка побједа.

Тај догађај, као и сви други догађаји у Југославији искрено ће обрадовати све слободољубиве и демократске снаге у свијету јер показује чврсту ријешеност народа Југославије да до краја остваре принципе изражене у Атланском повељи. Потпуно је разумљиво да то неће бити случај са разним реакционарним, профашистичким круговима који нису никако одустали од својих империјалистичких циљева. Говорећи на прослави оснивања „Далматинске бригаде“ маршал Тито је рекао: „Наш народ се борио за своју слободу, за своју независност, за болју и срећнију будућност, али он се бори и за ослобођење оне наше браће која су деценијама стењала под туђинским јармом.“

„Ла воче републикана“ од 28. септембра каже: „Кад би Југославија комунисте Тита одузела Италији Истру, Трст и Горицу, користећи се нашим недаћама, рана коју би нам тиме задали ископала би јас назмећу нас и наших славенских пријатеља. На страну то што тај лист држко, под демократском фирмом даје публични лажи из Гебелсове кухиње. На такве нападе смо ми научили. Али за нас је интересантно како поставља тај лист питање односа назмећу наше земље и Италије. Он тражи за пријатељство са Италијом (наравно Италијом Рандолфа Пачарди писа тог чланка) да дамо повово 650.000 наше браће да робују. Иначе каже да пријатељства нема. Жалосно је да то није усамљен чланак ни усамљен човјек. Таквих написа и таквих тежњи да се под демократском фразом од Италије створи ново империјалистичка земља, често се може срести.“

Али ми такво пријатељство нећемо. Ми за наше пријатељство према Италији нећемо да нам они плате извиђену Сардинију или Сицилију. Ми хоћемо пријатељство са Италијом која неће поновити гријешке и злоне наше народима и дубоко вјерујемо у демократске снаге у талијанском народу које ће остварити такву Италију.

Ми смо се у току три и по године народно-ослободилачке борбе научили да цијенимо и брамимо тековине за које су пали стотине хиљада најбољих спасова наших народа. Ми нисмо заборавили начин на који смо истјерали фашистичке трупе које су палиле и убијале наше људе по Далмацији, Црној Гори, Словенији, Босни и Херцеговини и другдје. Ми с њима нисмо много дискутовали и нећемо много да дискутујемо ни о једном крају наше земље. Ми хоћемо само да се боримо заједно са нашим савезницима, против свих мрачних сила које носе ропство народима.

Приморски корпус и истарске бригаде, корупчи и задарски одреди и десetine хиљада побијених немачких и талијанских фашиста у нашој Истри, Приморској и Корушкој, то је резултат плебисцита нашег народа у тим крајевима.

И најновија побједа у Задру је резултат тог плебисцита.

Рато Дугоњић

АНДРИЈА ХЕБРАНГ

поглавник за трговину и индустрију
у Националном комитету

Претседништво Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије именовано је за поглавника трговине и индустрије у Националном комитету ослобођења Југославије Андрију Хебрангу.

ИСПРАВКА

У првим примерцима овога броја „Омладиник“ поткрадла се крупна штампарска грешка. На правој страни, четврти стубци, пети ред одоздо, штампано је ДИНАСТИЈЕ, а треба да стоји ИСТОРИЈЕ.

Наш народ се борио за своју слободу, за своју независност, за болју и срећнију будућност, али он се бори и за ослобођење оне наше браће која су деценијама стењала под туђинским јармом.

Из говора маршала Тита приликом прославе двогодишњице оснивања Прве далматинске бригаде, 12. септембра 1944.

ИВАН МИЛУТИНОВИЋ

Национални комитет ослобођења Југославије са жалошћу саопштава да је ових дана, на вршењу своје дужности, погинуо генерал-лајтнант Иван Милутиновић, члан Врховног штаба НОВ и ПОЈ, поверили за трговину и индустрију у Националном комитету и члан претседништва Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије.

Родио се 1901. године у Пиперима [Црна Гора]. Већ као омладинац истакао се у радничком покрету, где је укинао глас одушевљеног и непоколебивог борца. У својој 28. години ухапшен је и осуђен на дугогодишњу робију, јер је тадашњој црној шестожарској диктатури смештала чврстичма овог карактерног човека, који се неустрашио борио за демократска права наших народа. У Лепоглави и Сремској Митровици челично се борао који је верност народу и борбу за његова права и слободу поставио главним циљем свога живота. Као члан Комунистичког партје Југославије, он по доласку са робије наставио најактивнијим политичким деловањем и убрзо постаје руководилац, окружен симпатијама и поштовањем најширих радничких и сељачких маса.

У данима слома бивше Југославије, кад су дотадашњи државни управљачи побегли главом без обзира и кад се најнароднији јавио ослобођењу — био је друг Иван Милутиновић један од оних људи, који су стајали уз бок маршала Тита и почели спремати народ на устанак.

Од тога часа, његово срце и његов мозак нису престали да раде на димњу и ширењу народног устанка. У Београду, Западној Србији, Црној Гори и Босни његово се неуморно дело вјешта у распламцању и учвршћавању праведне народно-ослободилачке борбе осећа на сваком кораку — почевши од формирања партизанских одреда па све до организовања и влас постављања нове народне власти.

И заседању Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије [АВНОЈ-а], које је одржано новембра месеца 1942. у Бихаћу, ушао је Иван Милутиновић у Извршни одбор. За време четврте и пете непријатељске офанзиве он је опет у Црној Гори. Након једне политичке активности најширих размера, он постаје најугледнији и стварни организатор Земаљског антифашистичког већа народног ослобођења Црне Горе и Боке. 29. новембра 1943. године одржано је II заседање Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије, где су донесене најдалекосежније политичке одлуке, на којима се темељи нова државна власт и где је формирана привремена народна влада — Национални комитет народног ослобођења Југославије. Иван Милутиновић изабран је за поверилика за трговину и индустрију.

Омладини Југославије остаће успомена на друга Ивана Милутиновића у вечитом сећању као узор једног челичног борца и чврстог карактера. Она ће се увек сећати да је друг Иван Милутиновић један од оних наших великанова, који су својим животним делом исписивали најславније дате наше историје, руководећи праведном и јуначком народно-ослободилачком борбом кроз коју је и омладина дошла до својих права и остварила своје вековне тежње и стремљења.

МИШ: — Дај дукат да те сакријем у рупу.
(Цртеж Иве Кушанића)

НА ФРОНТОВИМА

ИЗ РАТНОГ ИЗВЕШТАЈА ВРХОВНОГ ШТАБА НОВИ ПОЈ

ЗА ЗАСЕДАЊЕ ОД 3 НОВЕМБРА 1944 ГОДИНЕ

Наши јединице очистиле су целију котлину реке Струмице и сада воде уличне борбе у самом граду Струмици. Половина града је у нашим рукама. Непријатељ даје огорчен отпор и поред тога што трпи велике губитке.

Цела котлина Црне Реке очишћена је од непријатеља и борбе се настављају за град Битољ. Немци су покушали да се из Битоља пробију ка Прилепу, али су одбијени и нанесли им велики губици.

У реону Скопља настављају се борбе. Код самог града наше јединице уништиле су једну целину немачку чету. Код Куманова на нагоричанским положајима наше и бугарске јединице настављају борбе.

У Боки Которској наше јединице ослободиле су Пераст и воде се уличне борбе у

Рисун. Непријатељски гарнизон у Котору потпуно је отсјечен од Цетиња. На сектору Подгорица—Скадар воде се жестоке борбе. Немци и даље на овај сектор прикупљају снаге из Албаније.

На сектору Мостар—Сарајево—Брод наше јединице воде жестоке борбе са јаким немачким снагама, које настоје да оправе и очувају комуникације у долини реке Босне. У овим акцијама порушен је 12 техничких објекта, уништено 60 вагона, 3 тенка, 7 топова, убијено 750 и заробљено 200 немаца.

У Далмацији на сектору Шибеник—Дриниш—Книн настављају се жестоке борбе. У долини Горње Цетиње наше јединице савладале су огорченом отпором непријатеља и ослободиле: Врлику, Отишће, Маовицу и сада надиру ка Кинину.

ИЗВЕШТАЈ СОВЈЕТСКОГ ИНФОРМАЦИОНОГ БИРОА

Совјетски информативни биро саопштава 3 XI 1944.

У току 3 новембра у Источном Пруској северно и јужно од града Голдап наше трупе су одбиле јаче непријатељске пешадијске и тенковске снаге и нанеле му велике губитке у људству и материјалу.

У правцу Будимпеште између реке Тисе

и Дунава наше трупе, развијајући офанзиву, у борби су заузели више од 100 насеља.

Даље се у извештају каже:

У току 2 новембра наше трупе на свим фронтовима оштетиле су и уништиле 38 немачких тенкова. У ваздушним борбама и противвоздионском артилеријом оборено је 11 немачких авиона.

ЗАДАР ЈЕ ОСЛОБОЂЕН

После ослобођења Биограда на Мору, Земуника и Ниша, наше јединице након тродневних борби ослободиле су град и велику јадранску луку Задар.

ПРИЛЕП, СТРУГА, ОХРИД И РЕСАН У РУКАМА НАРОДНО ОСЛОБОДИЛАЧКЕ ВОЈСКЕ

У Македонији наше јединице свакими јуришем заузеле су Прилеп и потпуно уништиле немачки гарнизон, који је више дана био опкољен и давао очајнички отпор.

Развијајући успешне операције наше јединице ослободиле су у области језера Струга, Охрид и Ресан, у долини Вардаре Кавадарце, Неготин, а у долини Јорје Струмице Радовиште. Овим операцијама пресечена је отступница знатним немачким снагама ка северу.

НАШЕ И СОВЈЕТСКЕ СНАГЕ ОСЛОБОДИЛЕ СУ СРЕМСКУ МИТРОВИЦУ

После вишеодневних жестоких борби наше јединице у садејству са трупама Црвене армије, пробиле су јаку непријатељску одбранбену линију у Срему и ослободиле: Сремску Митровицу, Велике Радинце, Бешеново, Шуљам и Ладарак. Наше јединице гоње непријатеља ка Босни.

НЕМЦИ ЕВАКУИШУ ВИШЕ ОФИЦИРЕ ИЗ СЈЕНИЦЕ АВИОНИМА

Према вестима радио станице "Слободна Југославија" Немци евакуишу више официре и штабове авионима са аеродрома Сјенице и из Сарајева.

НАПРЕДОВАЊЕ У ПРАВЦУ БУДИМПЕШТЕ

Последњих дана воде се без престанка тешке борбе у мађарској равници између река Тисе и Дунава.

Након жестоких борби совјетске снаге заузеле су 1 новембра град и железнички чвор Кечкемет. То је главна одбранбена линија према Будимпешти, а лежи на прузи Сегедин—Будимпешта. Користећи овај успех, снаге Црвене армије наставиле су са гоњењем непријатеља. Предње совјетске јединице налазе се свега 40 km од Пеште.

Крајем 1 новембра број заробљених немачких и мађарских војника између Тисе и

Дунава попео се на 7518. — Међу заробљеним налази се бивши начелник мађарског генералштаба генерал-пуковник Јанош Вешеш.

ОЧИШЋЕНА ЈЕ ЛЕВА ОБАЛА ТИСЕ

Северно и западно од мађарског града Јохорхаза Црвена армија наставља офанзиву. На дан 2. новембра потпуно је очишћена од непријатеља лева обала реке Тисе и заузет град и железничка станица Битољ, велико насеље и железничка станица Тиса-Дада, Тиса-Доб, Полгар.

ПОТПУНО ОСЛОБОЂЕЊЕ ПЕТСАМСКЕ ОБЛАСТИ

На карелиском фронту совјетске трупе у сарадњи са авијацијом и бродовима Северне морнарице боре се под тешким условима Западног Севера. 1 новембра завршено је потпуно ослобођење Печенске (Петсамске) области од немачких освајача.

СОЛУН ЈЕ ОСЛОБОЂЕН

Британске јединице ослободиле су најважнију луку на Егејском Мору Солун. Британске јединице настављају да гоње Немце који се повлаче северно од Солуна.

637.000 ЗАРОБЉЕНИКА НА ЗАПАДУ

Битка за југозападну Холандију приближава се крају. Североисточно од реке Шелде последњи остаци немачке петнаесте армије потискују се сада према Маасу. Британци су извозили на реку на два километара дугом фронту северно од града Тилбурга.

Британци су се 1 XI ујутру искрцали на острво Валхерен, у Холандији, а увече је јављено да је лука Флисинген скоро сасвим у рукама савезника.

Од дана искрцавања у Нормандију савезници су заробили на западу 637.000 непријатељских војника.

САОПШТЕЊЕ О РАЗГОВОРИМА ИЗМЕЂУ МАРШАЛА ТИТА И Г. др. ШУБАШИЋА

1 новембра 1944 год. настављени су разговори између Националног комитета ослобођења Југославије под претседништвом маршала Југославије Јосипа Броза-Тита, у присуству чланова претседништва АВНОЈ-а, и претседника краљевске Југословенске владе у Лондону дра Ивана Шубашића.

Разговори који су вођени у врло срдачном и пријатељском тону кретали су се у митета ослобођења Југославије.

27-ГОДИШЊИЦА ОКТОБРА

У бурним октобарским данима 1917 године из старе царистичке Русије њени народи су под руководством Большевичке партије створили величанствено дело Совјетски савез, домовину радника и сељака. Још од првог дана његовог постојања Совјетски савез је постао земља која стоји на бранику свега оног што је напредно.

Самопрерогним радом у годинама мирне изградње, из пустоши коју је за собом оставио царизам, рат и револуција совјетски људи су од своје земље створили цветни врт. А кроз Сталинове „пјатиљетке“ Совјетски савез је постао моћна индустриска земља што је постало материјална основа моћи Црвене армије. Требало је много труда и одрицања да се за тако кратко време, од заостале царистичке Русије створи данашњи Совјетски савез, који је стао у први ред са најјачим индустриским земљама у свету. Дивни рад совјетских људи прекинули су фашистички злочинци својим подмуклим нападом. Али народи који су знали да стварају и изграђују, васпитани су од Сталина и Большевичке партије у безграницној љубави према отаџбини, и од мирних радника си су се претворили у суворе ратнике и заштитнике домовине.

У данима фашистичке опасности и другог светског рата, Совјетски савез је постао земља у коју су упирали очи, сви поробљени народи. Творевина октобра, Совјетски савез, показао се као једина земља, која је у стању да заустави и разбије фашистичке поробљиваче. Борба Совјетског савеза омогућила је и нашим народима да развију рат за ослобођење Југославије. Због тога, празник велике социјалистичке револуције, празник рађања Совјетског савеза, јесте у исто време и празник свих наших народа, свих демократских људи у свету.

Кроз три октобра прослављених у тешким борбама са окупатором, ми смо изражавали своју солидарност са синовима велике совјетске земље. Три пута досад у рату, ми смо на тај дан показивали своју веру у непобедивост Црвене армије — своју чврсту решеност да у борби на страни великог демократског блока, Енглеске, Совјетског савеза и Америке, истрајемо до краја. Ми смо га прослављали као слободни људи у нашим планинама, селима и градовима, одвојени дугим стотинама километра од Црвене армије. Овај четврти октобар у рату је први који ћемо прославити заједно са Црвеноармејцима, не само по планинама, него и у срцу наше домовине — Београду.

Сада на четврти ратни празник, ми са сигурношћу можемо рећи да наше наше које смо гајили кроз три године рата нису нас превариле. На територију наше земље ступиле су ослободилачке трупе Црвене армије и заједно са јединицама наше војске ослободиле већи део Србије и Војводине. Ослободиле су наш јуначки Београд. Изда лећа немачког фронта, у Босни, Хрватској, Црној Гори, Словенији и Македонији, наше трупе ослобођају све нове и нове градове и није далеко дан када ће се све те слободне територије слити у једну јединствену целину, у чврсту и моћну демократску Федеративну Југославију.

И тамо иза граница бивше Југославије, у нашим крајевима, који су више од 20 година били под туђином, наши народи развијају ослободилачку борбу. Том борбом они показују, на јасан начин њихову жељу да живе под истим кровом са својом браћом у Југославији.

Ни мало дете данас не сумња да је фашистичка сила на издисању. Али баш зато што је она на умору, што је коначна победа ту пред нама, треба ставити све омладинске снаге у покрет, треба проширити мобилизацију младих људи, да у овим данима, када савезничке снаге Енглеске, Русије и Америке бију последње и најодлучније битке, ниједан способан омладинац не остане без оружја и ван војске. Сви омладинци морају на фронт, све снаге треба дати за победу.

Кроз тешке битке, заједничка страдања и заједничке победе и радости, исковало се неразрушиво братство и јединство народа у Југославији. За ослобођење наше престонице дали су животе омладинци из свих крајева наше земље, и то је још један речити доказ да је омладина Југославије постала једно. Јединство народа Југославије било је услов за победу, оно је данас граница наше будућности. Оно је сковано у најтежим данима, испробано у најљућим биткама. Јединство наше народа је трн у оку свим издајницима. Јачање јединства је пораз издајица, јер су они свим силама радили на томе да заваде наше народе. Тешке поразе су претрпели усташе, четници, недичевци, љотичевци, рупниковци и други. Али они неће престати да сеју раздор и мржњу. Против тих покушаја омладинске организације морају водити најенергичнију борбу, оне морају сачувати и учврстити јединство југословенске омладине у последњим бојевима за ослобођење наше земље и великом раду на изградњи сречније сутрашњице, после рата. Никада нећемо дозволити мрачним силама да заваде и разједине братску омладину.

Данас питање наше будуће државне заједнице није ствар далеке будућности. Она је кроз борбу и успехе наше војске добила већ основне облике — своје темеље. Њих је ударило друго заседање АВНОЈ-а у Јајцу својим одлукама које претстављају израз жеља свих наших народова. На тим темељима је Национални комитет под руководством маршала Тита наставио да изграђује величанствену зграду демократске федеративне Југославије.

Нова Југославија је држава за коју су пале многе десетине хиљада најбољих омладинаца, она је круна дивовске борбе наших народова. И омладина Југославије мора све своје снаге да стави на расположење органима државне власти за све послове око обнове и изградње наше земље.

На 27-годишњицу великог октобра ми можемо да будемо радосни што смо верношћу, у најтежим данима савезничке борбе, остварили оружано братство са омладином Совјетског савеза, које више нико и никада неће моći да разбије.

УТИСЦИ ИЗ ЕНГЛЕСКЕ

Утици калетана Славка Комара који је као делегат наше омладине код Свјетског омладинског вијећа био два и по мјесеца у Лондону.

Прије овог рата у свијету се врло мало знало о нашој земљи. Многи људи брали су нашу земљу са Чехословачком, а многи су мислили да се она налази у Сјеверној Америци или негде у Русији. Старији и нешто образованији знали су да је I светски рат започео 1914. атентатом на аустро-угарског престолонаследника у Сарајеву и да се наша земља налази на „вулканском и немирном Балкану“. Но овај рат поставио је Југославију у средиште пажње цијelog свијета. 27. март 1941. учинио је своје и ван граница наше земље. У вријеме кад су Нијемци освојили готово цијelu Европу, а Енглеска била извргнута најтежим нападима из зрака и живјела у сталној опасности њемачке инвазије на британске оtoke — као мелем на ране дошла је у Енглеску вијест да народу Југославије неће да се покори свемоћном Хитлеру. Организатори забре и некривљавања догађаја, приписали су поништење срамног „Тројног пакта“ онима који су неколико дана иза тога напустили земљу и склонили су се у сигурно ипомезство. Слободољубивим људима свијају се смјели и одлучни, они који се боре за слободу чест и поштења. Такви су управо наши народи. Ако се високоцима ослободилачке борбе у Југославији дуго приказивало Дражку Михајловића и четнике, ипак су крви зато поштеног свијет у ипомезству — већ југословенски организатори преваре и њихови међународни помагачи. Кад нас се много пише и говори да су им сvi такви покушаји пропали и да данас читави свијет знаје истину о нашој борби и да је спретан помоћи нас. У Енглеској се човјек у то ујери не само мозгом већ и срцем, отима и ушима, и стекне ујверење да се налази међу пријатељима и савезницима. У два и по мјесеца боравка у Енглеској осјетио сам то на различите начине.

Гдje год се човјек појави предмет је велике пажње и интересовања. Уобичајена је појава у Лондону да нам на улици приђе непознати човјек, стисне руку и потапши по рамену уз једноставне ријечи „Tito's army“ (Титова војска). У тим ријечима крије се задовољство што нас је видio и симпатије које за нас осјеја. Случајно сам нашао на један велики митинг гидара — добровољаца за чишћење Лондона од рушевина проузрокованим летјеским бомбама. Поред застава великих савезника била је и четврта — наша трбобrka sa petokrakom zvijezdom, пјевали су и једну нашу партизansku pjesmu. Kad су мене угledali nastalo je veliko pljeskašće i na opšti zahtjev moraо sam nazivati da ih pozdravim. Niјe rijeđak случај да u autobusu жена устаје с намером да нама уступи mјesto. Људи су одмах спремni da postave niz pitanja o nama i našoj borbi. Славна је борба многих народа, али наша изазива код енглеског народа највећe divanje, jer su oni научili da piše i ovi s kakovim smo se mi poteshkotama morali boriti. Значајно зато је питање које ми је на једном великом митingu поставила једна djevojka: „Како сте vi партизани, могli vadrzati i kako stе još živeti?“. Bio sam među raznim људима: u društvu novinara, na mitingima u omladinskim klubovima sa periferije Lондона, држао сам предавање па куру су британских официра, међu radnicima i studenčima, на жељeznici i u kinematografu, свуgdje sam osjetio veli-

ки интерес за наша питања и пријатељство које осјејају према нама. Нисмо могли одговорити на стотине позива на ручкове и вечере, путовања, предавања и писања за различите листове. Енглеси не воде dugatke konferencije i predavaњa, ali su od nas trazili da govorimo duže nego ostali. Na jednom mitingu tri i po sata moraо sam govoriti o Јugoslaviji. Иза тога је једна група младићa trazila da ide u našu vojsku, a nekoliko protestantskih sve-

nečikaочitali su molitve za partizane i izrazili жељu da idu u Јugoslaviju.

Енглеска штампа свакодневно даје извештаје са наших frontova пише о razlim političkim pitanjima iz naše zemlje. Jedan dio velikih listova donosi intervjuje i razne detalje od njihovih novinara koji se nalaze u Јugoslaviji, u Barnu i Kanru, na javne generale Velebita i britanskih oficira koji su bili u našoj zemlji. U engles-

koj štampi pisanje se o našoj omladini, a нарочито o II Kongresu antifašističke omladine Јugoslavije.

Као што свако у Енглеској знаде за Рузелта, Сталјина или Чант-Кај-Шека исто је толико познат маршал Тито. Енглеси га стављају у ред највећих људи наше времена. Као и mi тако и они вежу борбу народа Југославије у име маршала Тита. Енглеси замима маршалу Титу као војсковођа, државник и човјек, они се распитују за све појединости у вези с њим.

Златничка пропаганда творца Драже Михајловића оставила је свој траг на енглеској мишљењу, ти исти људи не скањију се да још данас унесу забуну и неповерење, а у једном дијелу штамpe још увијек успјевају да пртуре понеку лажу. Енглеси воде да се ујvere непосредно са извора, да своје мишљење створе испитивају са свих страна и готово редовна питања који поставља било неки младић из творилице или члан парламента јесу: Што мислимо учинити с Дражом Михајловићем? Како гледамо на краља и садашњу Шубашићеву владу? Колика је енглеска помоћ партизанима Југославије? Споразум између Националног комитета и Краљевске владе још једном је ујверио Енглесе о карактеру наше борбе, жељи за јединством свих снага које хоће да помажу наш народно ослободilački pokret.

Енглески народ хоће да рат заврши и цијени сваког ко се бори против Нијемaca, а поготово наше народе који су дали толико жrtava. Они су демократски народ и њима се може једино да свија наш програм, јер је дубоко демократичан, праведан i прихватљив за свакога тko mrazi fašizam, a želi napredak. Овдje veću spominjati pomoc koju je našoj vojsći pružila engleska vlast na čelu sa gospodinom Čertnjom. Dobar dio engleskog naroda usvojio je ugovore i sporazume Уједињених Нација o vođenju rata i poslije ratnog trajnog miru. Они много o tome говоре i ne proje gotovo ni jedan sastanak omladine, a da redovita tema ne буде — Atlantska povetja i budućnost naroda. U pitanju самоodređenja naših naroda i prava da se niko ne mijesha u našu unutarnju pitanja mi imamo i imamo pomoc engleskog naroda.

U zadnje vrijeđe povедena je u Енглеској i akcija za materijalnu pomoc Југославiji. U Londonu je stvoren komitet za pomoc Југославiji u kojem su угledni људи iz engleskog društva i više članova parlamenta. Oni ћe prometnuti svoju akciju na milijunske britanske zadruge i sindikate. Evo samo dva primjera takove pomoci: Nekoliko dana iza sastanka omladinskog parlamenta u industrijskom gradu Dadeju, na kojem sam prisustvovan, dobio sam pismo u kojem britanski omladinci pišu: „Šta možemo učiniti za pomoc vašim razvjetnicima?“. Na jednoj drugoj priredbi prisla mi je jedna mlada žena, stisla u ruku zgrubani papir i izgubila se. Bile su tri funte šterplinga koje ona i njezini sljedeci zarucnik — ratni invalid daju za naše postрадale. Na mnogim mjestima razgovaralo se o pomoci Југославiji. Тако су na primjer engleski studenti pripremali akciju o školovanju 500 naših studenata u Енглеској i Kanadi. A sir Stenford Kripl, ministar један од најuglednijih људи Енглеске rekao mi je: „Pozivavite maršala Tita i кажите mu da je za menе бида част да разговарам са једним partizanom. Ja sam spremjan da učinim sve što mogu za pomoc vašoj zemlji.“

МЕЂУНАРОДНИ СТУДЕНТСКИ ДАН

Историја светског студентског покрета последњих неколико година не бележи више пасивно примање удараца од фашистичких нападача.

Студенти су се уједињени са свим напредним силама човечанства организовали и боре се против фашистичких завојеваца.

Нема сумње да је најјачи студенчки покрет у Европи био у Beogradu.

«Омладина Југославије, нарочито омладина Beogradskog универзитета, средњошколска омладина и радничka омладина, окupljala се и спремала да — уједињена под војством Комунистичке партије — дочека тешки час, који је задесио нашу земљу инвазијом хитлеровских хорди. [Тито, „Борба народа поробљене Југославије.“]

14. децембра 1939. године омладина Beograda na čelu sa naprednim studentima руководица својом Партијом изашла је на улице да каже како је тешко живети, како ми нећемо да гинемо за другог и како хоћемо више слободе i бољег живота. Te noći погинули су млади студенти Bosiljević i Živana Sedlja.

27. марта организована снага омладина i народа Beograda најбоље је показала целом свету своју велику љубав за слобodu i несапомиву одлучност u борби против фашизма.

Идеја међународног студентског дана никла је у Londonu u jesen 1941. Претставници студенских организација различних народности прогласили су на комеморативном састанку у Саксонхалу, 17. новембар, годишњицу затварања чехословачких високих школа i масакрирање студената у Pragu i Brnu, међународним студенским даном.

Toga dana, na dan националне независnosti, у Pragu, studenti су demonstrirali заједno sa radnicima i učiteljima. Нацисти су тада убили једног њиховог водећег члана Jana Opalu. сахрана Jana Opala постала је жичка отпорa i deset, hiljadu studenata uzelio је учешћa u tujnoj demonstraciji. Као последица ovih događaja došlo је hapšenje 3.000 studenata u Pragu i Brnu. Dok su pohopšeni studenti marširali ka vozu koji ћe ih odvesti u koncentracione pogore u Nemacku, свет је тихо demonstrirao, gologlav sa stisnutim pesnicama.

Godine 1942. međuнародни студенcki dan bio је више od dana komemoracije, био је дан којим се позивало на брзу активност за уништење neprijatelja који се већ povlačio od Staljingra i El Alameina. Од оног дана стиче све више i више новости из поробљене Европе, које показују да тамо студентi достојno испуњују своју дужност u борби против фашизма. Сада већ свакa зemљa u Европи имајe својe studente-heroe који су устали u борбу za слобodu.

Godine 1943. више od 20 нација славило је Međuнародни студенcki dan заједno sa svojim univerzitetskim drugovima iz dvanaest ostalih zemalja који су се налазиле под фашистичком тиранијом. Studenti СССР-a прославили су Međuнародни dan studenata po svim svojim univerzitetima i institutima. U ovom, говору поводом тога дана Јуđimira Pavličeniu istakla је да је moskovski univerzitet poslao na front једan bataljon studenata dobrotvora.

Postoje naleta 1941. godine na našu zemlju i sramnog poraza stare Југославијe, ne pozive Komunističke partie za borbu protiv stranih osvajača, među prvim borcima za слобodu bili su beogradski studenti. Iz redova tih studenata razvili su se најбољi borci i руководици народно-ослобodilačke borbe Ivo Lola Ribar — sekretar komunističke omladine, organizator Уједињеног савеза антифашистичke omladine, народни heroji beogradskih studenti Pavle Goranin, Rifat Burđević i Slobodan Prinčić i bez broj drugih znanih i nезнanih pravoboraца.

Страшан покољ, 7000 ћaka i učitelja u Kragujevcu i deseci hiljadu mlađih живота потakli su још jače narodne borce i osvetnike da produge njihovu borbu, svete njihove mlađe животe, krv i patnje čitavog našeg naroda.

Студенти Југославијe учествовали су od prvog dana ustanika u narodno-oslобodilačkoj borbi, као borci, politički i vojni руководици u radu na frontu i u pozadini. A danas, kada је velika bitka za oslobođenje naroda pri kraju, svojim punim учешћem u borbi naši studenti још једном ћe opravdati povereњe koje uživaju širokog učenja.

Широм Југославијe славићe studenti ovogodišnjih dana studenata u znaku sve većih i skajnijih победа Narodno oslobodilačke borbe Јugoslavije u kojoj су i oni uzeли vidnog učenja.

Ове godine ћe se iz слобodnog Beograda po prav put слобodno говорити i слушати pozdravne reči naših studenata uplućene svima studentima sveta, a u prvom redu studentkoj omladini bratskog nam Sovjetskog Savesa i savesničke Engleske i Amerike. Ove godine ћe stotina i stotina studenata po celiu Јugoslaviju прославiti Međuнародни studencki dan terajući poslednje horde fašističke zveri prema naškoj vlastitoj Žabini.

ХЕЈ, ЗАСУЦИМО РУКАВЕ, ЗНОЈ НЕКА ЛИЈЕ, ИЗГРАДИЋЕМО НОВОГА ЧОВЕКА!

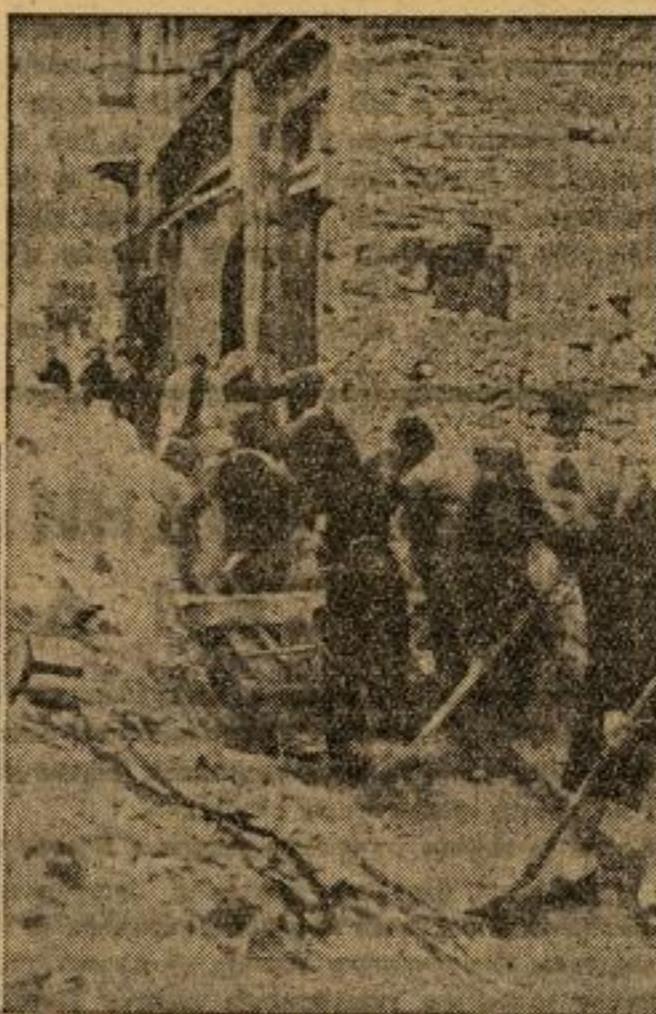
У ОСЛОБОЂЕНОМ

БЕОГРАДУ

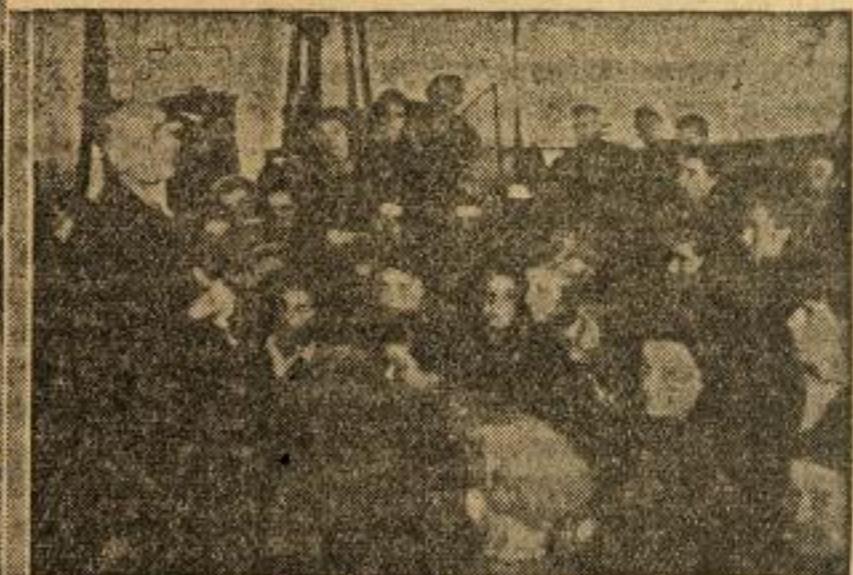

1. У БИВШОЈ ТВОРНИЦИ «БАТЕ» РАДЕ СЕ САДА ЦИПЕЛЕ ЗА НАШУ ВОЈСКУ. 2. ЧЛНОВИ ОМЛАДИНСКЕ РАДНЕ БРИГАДЕ ЧИСТЕ РУШЕВИНЕ НА ТЕРАЗИЈАМА.

3. СТАРИ РАДНИК ГОВОРИ НА САСТАНКУ У ФАБРИЦИ, ГДЕ СЕ ОМЛАДИНА ДОГОВАРА КОЛИКО ЋЕ САТИ НА ДАНРАДИТИ ЗА СВОЈУ ВОЈСКУ.

КРАГУЈЕВЦУ
И НОВОМ САДУ

По ослобођењу Београда омладина је по свим реонима створила радно јединице, које су већ до сада учиниле много на извршавању живота у Београду.

У десет дана радна омладинска бригада IV реона радила је више од 10.000 сати. Радни батаљон XII реона радио је 7.099 сати на аеродруму и подизању стубова радио-станције. Батаљон VIII реона радио је 10.716 сати на земунском аеродрому и у саруганици црвене армије. Гадине јединице ћеограда су на тај начин већ радиле изван града а сада се најбољима омладинцима — ударници спремају да са својим батаљонима помогну на радовима у Војводини, од којих ће зависити сачување огромних богатства Војводине.

У IV реону омладина је за 10 дана сакупила 1.300.000 динара. Сем тога сакупљено је одела и хране у вредности од 2.850.000 динара. Основан је пионирски дом. Кухиња издаје свакога дана око 400 топлих оброка, углавном скромашној деци и младим радницима. За поправку одела и обућарска радionicica.

Из свих делова Београда јавља се омладина у нашу војску. Читао радне јединице спремне су да замене ашове и лопате пушкама и митраљезима. Омладина Београда даје нашој славној војсци Београдску омладинску дивизију. То је парола синова и кћери главног града наше отаџбине.

Избегличка деца у своме дому, готово сва су без родитеља и ве-

ома млади, али свесни своје дужности. Знају да ће много допринети својим младим, храбрим срцима и тројицама питомаца јавила се у војску. војнина им је испод шеснаест година. Журе да што пре ослободе свој родни крај. И знају да их им одавно и жељено очекује.

Омладина II кварта основала је курс цртања и драмску секцију. шаховска и спортска секција ради уједно. Технички одељај израдило је ма молбу руске војске плакете за прославу руске артилерије, која је учествовала у ослобођењу Београда. У XI кварту су у среду одржане оригиналне усмене новине. VIII реон има библиотеку од 2000 одабраних књига, док су чланови саградили у дому бину за једну ноћ.

Омладинци из IV кварта пренели су на аеродром 5 једрилица. У сарадњи са војничким властима организована је једриличарски курс. На тај начин, око 50 омладинaca оспособљи се за похађање школе за војне пилоте.

Битка за Београд оставила је своје трагове и на фабрици ципеле јбатак на Карабурми. Зграде су тешко оштећене, машине покварене. Аца Григоријевић, који се је повратио из концентрационог логора, сакупио је младе раднике и раднице. Дон су се у другим деловима града још одвијале борбе, омладинци су започели са поправљањем фабрике. Већ данас у њој се израђују ципеле за војску. Почетна дневна производња износи 300 пари, док ће се кроз

врло кратко време знатно повећати. Ова творница до сада није произвела јонове и масну коју, али будући да су ови производи неопходно потребни за војничке ципеле, завршени су сви потребни радови и кроз кратко време, фабрика ће производити 8000 квадрата коже на дан, док ће за месец дана бити произведено 2500 кг. јонова. Радници, у великој већини омладинци и омладинке, хране се у кухињи коју су сами организовали. У фабрици постоји врло активан одбор УСАОС-а. Сви скупа уложили су све своје напоре у рад, да би нашају јуначкој НОВ дали што више пари обуће.

Тако Београдска омладина улази у нови живот.

— — —

Омладина Новог Сада је одлучила. Након три и по године патња под мађарским окупатором дочекала је ослобођење и нови живот. Градом су запечатане застое наше отаџбине, по зидовима са заблеštale наша парола.

Омладина је одмах започела с организовањем радних јединица. Војводине, житници наше земље, потребне су радне руке. Морамо да се поспреми кукуруз и шећерна репа за народ и за народну војску. Омладинци ступају у војску. На свом митингу закључили су да ће у најкраће време

дати нашој славној НОВ прву омладинску новосадску бригаду. По улицама омладинке заустављају наше борде распуштавјући се где би могле да се пријаве у војску.

30 октобра у Новом Саду одржан је први омладински митинг, а 1 новембра преко 1500 омладинца и омладинки скupili се у Сломен-дому на прослави Комсомола. Већина омладинца дошла је по први пут након три и по године у ову дворану. За читаво време окупације нису хтели да посећују приредбе мађарске фашистичке омладинске организације «Левентак». Митинг је отворио друг Јован Ђуђан члан Покрајинског одбора УСАОС-а за Војводину. У име совјетске омладине поздрављао је орденоносац авијатички капетан Воробјев. Говорио је капетан Славко Комар члан скупштине Централног одбора Уједињеног савеза антифашистичке омладине Југославије и друг Стеван Доронски, секретар Покрајинског комитета Скоја за Војводину. Омладина је са свог митинга послала поздрав Председнику Националног комитета ослобођења Југославије и Врховном команданту народно-ослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, маршалу Титу: «Драги наш, вољени оче и дружел! Са првог збора омладине у нашем слободном Новом Саду шаљемо ти најтоплије поздраве и жеље за дуг живот и здравље, за славу наших народа, за нову федеративну, демократску Југославију. Ми ти обећавамо да ћemo у нај-

краће време створити прву омладинску новосадску бригаду, која ће поћи онамо куд јој ти кажеш — а то је у Пешти, Беч и Берлин.

Омладина Новог Сада.

— — —

Нада Бушетић, после скоро годину дана проведених у логору на Бањици, болесна дошла је у Крагујевац три дана пред напад наше снаге и Црвене армије. Рука песма Каћуша, званичник метака затомио је болове. Срце је проговорило снагом и она је јурила на непријатеља. Омладина Крагујевца изабрала ју је за члана градског одбора УСАОС-а и за делегата на првом Конгресу омладине Србије.

Западно од града, на сектору Драч—Дивостић—Шљивовац, 5. батаљон XVII босанске дивизије водио је тешке борбе. Нападачи су имао добре положаје и учорно се брачио. Миљка Јунаћа — како су је прозвали њени другови — чекала је, чекала, а онда више није могла. Веровала је да може и сама помоћи другоима, светећи се тако непријатељу за све патње и муке које је нанео нашим народима. Кроз ватру и челик она се пробила до батаљона. У току ноћи борца је проvalila кроз уличице старе колоније, коју је она тако добро познавала. Батаљон је без губитака ушао у град. Немци су били уништени. Миљка се није више враћала кући. Отишла је да би се што мање немаца вратило својим кућама.

4. ОД БУНКЕРА НА УГЛУ ЦЕТИЊСКЕ И КНЕЗА ПАВЛА УЛИЦЕ ОСТАЛА је само гомила цигла.

Избори делегата ЗА I КОНГРЕС АНТИФАШИСТИЧКЕ ОМЛАДИНЕ СРБИЈЕ

Што се више приближава дан I Конгреса антифашистичке омладине Србије све су интензивије припреме, које се у свим крајевима Србије врше за њега.

Свакдје се врше избори делегата за Конгрес.

У појединачним крајевима избори су већ извршени и делегати већ стижу.

У Београду ће се 5 новембра такође одржати избори за омладинске делегате у свим реонима града.

5. ПИОНИРИ ЧЕКАЈУ НА РУЧАК У КУХИЊИ, КОЈУ јЕ ОРГАНИЗОВАЛА ОМЛАДИНА IV РЕОНА.

Белешке из културног живота

„Растранци“ је наслов новог драми песника Матеја Бора, коју је први пут приказало у Чрномљу Словеначко народно позориште. У свом делу аутор је обрадио догађај из народног устанка у Штајерској. Против поштених сељака и Јуначаких партизана подмукло се бори издајица који хоће да отцепи народ од војске. План му не успева, јер је љубав за слободу у срцу старог сељака јача од љубави за земљу и кућу.

Међу нашим рањеницима, војницима и избеглицама у Италији наступа певачки збор Приморских Словенаца, под глazbenim вођством диригента и композитора Рада Симонитија. Збор у којем је велик број добрих солиста изреди на својим приредбама народне борбене песме свих народа Југославије. Певачи су се толико развили, да су данас поред партизана иницијала, који чине састав певачког збора код Главног штаба Словеније, без сумње наш најјачи збор.

За кратко време, Централни одбор УСАОЈ-а ће издати први број листа најмлађих у Југославији под насловом „Пионери“.

У типографији Врховног штаба НОВ и ПОЈ изашао је роман совјетског писца Бориса Горбатова „Непокорени“ у преводу Митре Митровића. Предмет овог романа је борба совјетског народа против немачког освајача. Књига је штампана у 7000 примерака Ћирилицом и 5000 латиницом. Сада се спрема издање, Стјаниновом наградом нарађене драме, „Најезда“ коју је написао Леонид Леонов. Ову драму је давало „Казалиште народног ослобођења“ у септембру ове године и постигло велике успехе како у земљи тако и у Италији.

После три године у Родном Крају

Има крајева које волиш јер су у њима лепа предвечерја или су храбре речи мајке која о подне седи пред кућом, гледа у висине Прњавора и тужи за онима који ту остадоше на вечним путевима борбе, попут песника који рече: «Оро гнијездо врх Тимора вије — јер слободе у разници нијак».

...али највише ипак тежиш за крајем у коме ти се зачео живот пун снова, страдања, борбе и вере у победу. То нису успомене које ти не дају мира кад си у колони на одморима задремао на херцеговачком камену. То је исконска ватра која гори у нама и неугасива тежња да ти драги завичај процвета у слободи. Хоћеш да и они будући, који долазе, имају радости од сунца које се тојутро родило над родним салом и завичајним шумама. Тај крај, — домовину уствари, никад нећеш изневарити, и та је верност записана крљу коју су пролили борци домовинског рата из Србије некада у клисурима Сутјеске и на разним Посавинама. Ово ќе ни чланак ни прича. Изнећу вам она дубока треперња портизанског срца када смо опет послала три године ушли у Ужице.

Ми смо родни крај оставили и били смо верни у борби за њега рачунајући на његову верност. Знали јмо да ћемо опет добићи.

Одје под нама је Ужице. Гледам куће у ранојутро и у мани почиње да живи његова величина из 1941. Ту се, ево, вила новембарских дана, застава слободе. У оном великим здану под брдом мислио је Титов геније — наша претходница и наша заштитница.

Уз маршала Тита

Речи Владимира Назора

Темпо корачнице

Род прајстари сви смо,
а Готи ми писмо.
Славенства смо древнога чест.
Ко друкчије каже
клевеће, даже —
нашу ће осетит пест!

Све прсте на руци
у јаду и музин
партизанска сложила свест,
па сад кад и треба
до сунца, до неба
ми високо дижемо пест!

Karlo Destovnik — Kajuh MATERI PADLEGA PARTIZANA

Takrat, ko je prvič ročice razpri,
fakrat si v radosti

plašno vztrepatala:

Samo, da mi ne bi, da ne bi umrli

Takrat, ko na prsih je tvojih že spal,

fakrat si mu nežno v solzah Šepetala:

Glej, kmalu iz febe

cel fant bo postal.

Postal je fak fant,

da bi gore premikal,

nikdar se ni klicu svobode izmikal.

Tako si mu segla poslednjič v roko,

In v febi je Helo: Da! Vrnili se bo!

Zdaj veter raznaša besede njegove,

prisluhni natanko, da čuješ glasove:

Lepo je, veš, mama, lepo je živeti,

toda, za kar sem umrli,

bi hotel že enkrat umreli!

Takrat — тада; ко — када; fant — мла- мицао; Helo — тињало; besede — рачи; ва- дих; kmalu — доскора; gore premikal — tanko — пекљиво; veš — знаш; kar — што). брда померно; klic — узвик; izmikal — из-

Али срце тог града какво је сад. Да ли је непријатељ успео да га сломи; је ли се родни град изненаверио својим синовима...

Домовина није за нас више обичан појам из ћачка клупе због кога се може добити добра или рђава оцена. Ми смо испите за домовину полагали без професорских уџбеника — у огњу битака с фашистичким ћеволима и подивљајим брадатим руљама што се окитиша кокардама, издајама и бритзама, на поду Прења и ветровима Трескавице, у таласима студеног Лима и глади Зеленгоре. Домовина — то сте и ви деле у овом моме Ужицу. Прошле су три године. Све се изменило. Да ли сте и ви постали друкчији. Какве су ваше мисли и наде, у чому је ваша вера после три године црне помрчине што је на вас навуче окупација?

Тако смо мислили на прилазима родног града после дугог растанка.

Куће нису само обичан камен. У њима се живи живот, стварају велики или мрачни планови, плете пакост звојевача или отегнуто плаче дојенче. У њима је хладно без дрова у сиротињској кровињари или гrijе топла вера у велике зграде са прозорима кроз које улази пуно сунца, одакле ћеш моћи да гледаш како се обновљава наша порушена земља и нестају трагови дивљих освајача.

Ево... ово је Соколски дом. У овој кући је 1941. Лола Рибара држала пламене говоре. Ту је он почeo да спроводи у дело идеју организације народно-ослободилачког омладинског савеза. Око ове куће се такође плете историја. Зато она има значај споменика.

Сада је Ужице опет пуно застава и борбених парола по зидовима. Увече светли велика петокрака звезда, знамење борбе и братства. У Соколском дому, вечерас, све је пуно цвећа и на зидовима висе слике великих, наших, јединих, — Тита и Стаљина. А хиљаду

КАРЛО ДЕСТОВНИК — КАЈУХ

Кајух је рођен у Шоштању, индустриској варошици у Шалешкој долини, у Штајерској. Као ћак гимназије у Цељу почeo је сарађивати у листу «Словенска омладина», који су издавали словеначки средњошколци. После забране овог листа објављивао је своје песме у новом листу «Словенски средњешколец». Кајух је због омладинског рада прогонила полиција, био је и склочен из гимназије и тада отишao у Марibor. 1940. године, као ћак седмог разреда интерниран је у логору Међуречје, код Ивањице. Нешто пре напада Немачке на Југославију, вратио се у Словенију. Дуго је илегално радио у Љубљани, где је написао неколико песама за «Младу Словенију», садашњу «Младину». Дошао у паризане постао је културни референт XIV. дивизије НОВ. Пратио ју је на победоносном путу по Нотрањској. Словенском Приморју, код ликвидације упоришта Велике Љаше и Кочевја. Дивизија се у правим данима ове године преко Хрватске пробила у источни део Словеније, у Штајерску. Месец и по дана на њу је нападало преко 20.000 Немаца. У великом снегу, гладни, без везе са становништвом и без тешког оружја, млади борци разбили су немачку офанзиву. XIV. дивизија испунила је свој задатак, подигла је народни устанак у читавој Штајерској. Али је изгубила много од својих најбољих бораца. И млади песник Кајух остао је међу њима. У близини Шоштања, свога родног краја.

Кајух је почeo рано да пише своје песме, које се одликују својом једноставношћу. Патње словеначког народа, отпор младог борца против неправде и прогонства, која је због тога морао да подноси, дали су његовим песмама јак печат. У народно-ослободилачкој борби развио се Кајух у једног од најснажнијих међу словеначким младим песничима-борцима. Рат са својим ужасима дао је неким његовим песмама горак призвук, али је, ипак, сва његова поезија пуне ведрог оптимизма и несаломљиве вере у победу праведне народне борбе.

Објављена песма је из збирке песама, коју је издао Главни штаб НОВ и ПО Словеније.

* * *

У ослобођеном Београду се развија живахна културна делатност. Редовно раде биоскопи у којима се приказују најновији совјетски филмови. У Народном позоришту Ансамбл III-ег Украјинског фронта неколико пута је дао своје концерте.

Срца вечерас куца топлим ритмом. После три године по први пут натискала се у овој згради ужичка омладина. Окрећам главу, гледам по сали. Хоћу да прођем у оно скривено у очима ове хиљаде, да сазнаш шта мисле и осећају.

Као да су очи хартија; као да су зидови грамофонске плоче; и ту и тамо, још од четрдесет и прва живе речи друга Лоле Рибара.

...и од сад као и до сад, и више него до сад, — напред у борбу против окупатора и његових помагача, за своју младост и будућност, омладину Србије."

На говорници се ређају млади војници, па непонорене омладине Ужица прича о својим трогодишњим страдањима и борби. Не можеш да уздрижиш сусе од радости. Не можеш да их уздрижиш ни од туге за онима који су 1941. с овог исте говорнице развили барјак Уједињеног савеза Србије и братства омладине Југославије — а данас их нама међу нама.

Срце Ужица, његова омладина, — остало је наша. Нђу није потамни мрак окупације ни унаказио чин издаје. Она је остало верна застави маршала Тита, рачи и делу Лоле Рибара.

Прав слободни митинг омладине Ужица учинио је да још више волим свој завичај.

Сутра-дан око две хиљаде младића од осамнаест до двадесет и пет година из ужичког краја отишло је под борбене заставе НОВ.

Сећам се јуче како сам прилазио Ужицу; како се у мени зачело питање — шта је доле, у граду, је ли му ишчупано срце...

Драга страховања. Непријатељ никад није имао младост наше земље ни мог завичаја, и то зато јер је младост тамо где је будућност среће и благостања, — на нашој страни, под народном, Титовом заставом.

БАЈА ВИДИЋ

Мали лексикон

ПАРТИЗАН

Реч партизан настала је за време на-
полеоновог рата у Русији. Французи
су тим именом називали одељене групе
руских сељака, креје су се самостално о-
рганизовале и нападале позадину француз-
ких војске.

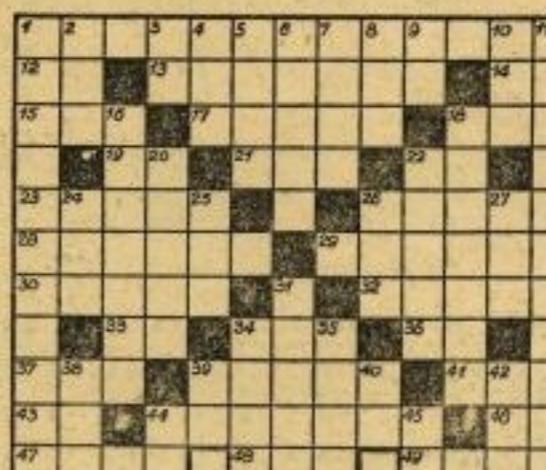
Партизан је герилец, а герилци су
ратници, који, да би одолели у борби
са далеко надмоћним непријатељем,
прибегавају најчешћој ратној тактици.
Упућени на то да се сами наоружа-
вају оружјем отетим од непријате-
ља, присиђени да оперишу по што не-
проходијем терену у непрекидној жи-
лавој борби са модерно опремљеним и
брзојано много јачим завојевачем —
могли су да се одрже само они, којима
је величина њихове идеје давала снагу и
чврсту веру у победу њихове ствари.
На герилски начин борили су се против
Александра Македонског источни народи.

такав начин борили су се староседеоци овог дела Балканског полуострва, Или-
ри, против Римљана. Око 1290 год. у
борби за швицарску независност (што
историски није потпуно доказано) на
герилски начин борио се легендарни
Вилем Тел. Као герилци борили су се
Шлањолци против Наполеона. Генер-
ску тактику употребили су Руси године
1812 против Наполеонове војске који
су после него што су се деморализали
опим начином ратовања, под вођством
Генерала Кутузова, прогорели изван
граница. Против француских окупатора
у сјев. Африци огорченом герилом бо-
рило се племе Туарег. За време раз-
них војних интервенција против младе
Совјетске државе пославили су се Си-
бирске партизани у борби против Јапа-
наца, против којих су се истакли и
Манџурски партизани. Масовно парти-
занско јавило се и у Кини, где и да-
вао постоји. У Грчкој побуњеници про-
тив владе Метаксаса морали су да се
као партизани повуку на Крит, где су
се до данас одржали. У овом рату,
осим херојских совјетских партизана,
први у побољшеној Европи дигли су се
југословенски партизани под руковод-
ством Комунистичке партије, једине од
свих осталих странака, која је устала
у одбацију прогажене домовине, а про-
тив немачког фашистичког окупатора и
домаћих излајница. Током тешке дугогодишње борбе верним присташама Ком-
партије прилажуше су се масе поштених подолуба, па су се мали партизан-
ски одреди претворили у огромну Народно-ослободилачку армију. Дог се да-
нас наша војска бори на фронтовима по
свим правилима свакој војсци својствене стратегије, наши партизански одре-
ди нападају непријатеља у његовој по-
задини, која се издана у дад претvara-
у наше ослобођене територије. Постав-
ши за поимом наших првих партиза-
на почели су родолуби осталих пороб-
љених европских земаља да се боре
против Немана.

Укриште се реги

Водоравно: 1 маршал Југославије; 12 о-
совина; 13 варошица у Зап. Србији; 14 по-
четна слова презимена и имена најмлађег
генерал-мајора Народно-ослободилачке
војске Југославије; 15 пограничко немачко
индустријско подручје; 17 важан град у
Македонији; 18 роман од Р. Киплинга; 19
предлог; 21 облик глагола "дати"; 22 на-
звана река у Италији; 23 врст дивље птице
лепог шареног перја; 26 стални део като-
личког црквеног обреда, топ; 28 љубав
(турцизам); 29 презиме британског преми-
јера (фонетски); 30 трљање; 32 једновалентни
хемиски радикал, јако отрован гас (ми-
жина, етимолошки); 33 романски члан, но-
та; 34 марљивост; 36 иницијали савременог
пољског писца, аутора романа "Рт Добре
Надеје" и "Рубикон"; 37 срдит; 39 велики
понас (на пр. за војничку кухињу или
за печење рекије); 41 уметност (страни
израз); 43 иницијали руководиоца омладине
у Југославији, оснивача "Уједињеног са-
веза антифашистичке омладине Југославије
(погинуо у новембру прошле године);
44 совјетски народни позореник за спољне
послове; 46 кратица за "академски"; 47
женско име, уфање; 48 врст папите; 49
једнаки.

Усправно: 1 име и презиме вође совјет-
ских народа, маршала Совјетског Савеза,
врховног команданта Црвене армије, орга-
низатора победе над фашизмом; 2 врст
инсекта (кукца) са жалцем; 3 иницијали
автора романа "Дванаест столица", "Злат-
но телешће", "Једнократна Америка" итд.;
4 награда прелаз из вишијег положаја на ни-
жи, падање; 5 познато туристичко место
на истоименом језеру у Словенији; 6 пре-
зиме претседника Антифашистичког већа

народног ослобођења Југославије (АВНОЈ-а); 7 број; 8 упитна честица, копрена код мусиманских жена; 9 иницијали главног јунака једног од капиталних дала Вјенце-
слава Новака; 10 број; 11 отомански, тур-
ски; 16 презиме претседника Сједињених Америчких Држава (фонетски); 18 саткана
од конца; 20 последње; 22 главни град
Француске Републике; 24 страни израз за
"воздух"; 25 немачки "близу" (фонетски);
26 врст карте, "јединица у ѡачком жар-
гону"; 27 два различита самогласника и јед-
ан сугласник; 31 презиме највећег живу-
ћег хрватског песника, претседника Анти-
фашистичког већа народног ослобођења
Хрватске; 34 малена; 35 тип познатог совјетског авиона-ловца; 38 сат, усклик; 39 у-
питна заменица; 40 узречица; 42 решава-
ње међународних спорова оружаним пу-
тем; 44 иницијали презимена и имена композитора хрватске химне; 45 лична заме-
ница.

ОДГОВОРИ БРЗО!

1. Који типови америчких тешких бом-
бардера учествују у операцијама против
Немачке?
2. Који су до сада најбољи авиони за
обрушавање?
3. Какве апарате има прва ловачка
ескаадрила НОВЈ?
4. На какав се начин може да установи
данас положај непријатељских авиона?

Са Оријен

Москва, 27 август. Од 20 до 27 августа одржана је на стадиону „Динама“ спартакијада московских Физкултурника (велика спортска митечаша у Совјетском Савезу зову се спартакијаде). Име су добиле по римском гладијатору Спартаку, који се заједно са својим друговима побунио против својих господара. На спартакијади учествовало је 2500 младих спортиста. Упркос ратним приликама постигнути су неки врло добри резултати. (100 м — 11,21 сек. у вис — 175 см; 1000 м — 2 мин. 42,2 сек.) У свом говору физкултурнима секретаром московског комитета ВЛКСМ друг Красавченко истакао је важност спорта и позвао је младе спортисте, да испуње своју дужност, да овладају спорском техником.

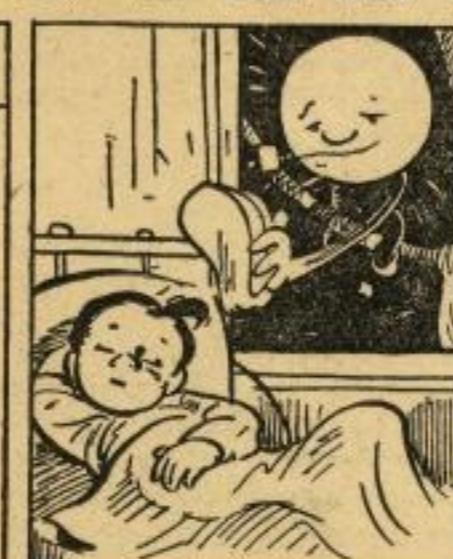
НЕМАЧКО НОВО ОРУЖЈЕ

ИЛИ
ГЕРИГОВ ЈАБУЋИ ПЕВ

Плови, плови, моја бомба,
У кој годер крај,
Ја пилота више немам,
Сама циљ си дај...
(јеж)

КАПА ПАРТИЗАНКА

Претежи Иве Кушанића

Ћиро, дај нам твоју капу,
Другар ти си, знадем! —
— Ја сам војник и капу ти
Не могу да дадем. —

Ти си, Миро, много боља,
Капу ти ћеш дати. —
— Гле, и ја сам војник,
Ако хоћеш знати. —

Бежмо, Миро, — Ћиро,
бежмо!, —
Једно другом вели,
— Да нам не би ови овде
"Титовке" отели. —

И увече Ћира лего,
Па сан снити стаде
Где му месец жутом руком
Драгу капу краде.

Врати моју капу, жути,
Ево скоро дана. —
— Нећу, Ћиро, поносим се
Капом партизана! —

РАТНИ ХУМОР

ИЗ „МАЛОГ ОГЛАСНИКА“

Извештава се грађанство града Београда да се ту тајни ходници као и радиостаница, која је нађена у том стану, служији чисто националној мисији.

Са поштовањем,
Влада Илић
индустријалац
Берлин

ИМА ЛИ МАГАРАДИ?

Четврник: Еј, баба, има ли у вашем
селу какве магаради? Требају ми за неки
посао.

Баба: Па, синко, није их до вашег
додаска било у селу.

ИЗ „ПАВЛИХЕ“

Мађарски посланик претстави се на-
име Американцу:

— Ја сам посланик краљевине Ма-
ђарске.

— Краљевине? А ко је ваш краљ?

— Хм, краља немамо, али имамо на-
месника, адмирала Хортса.

— Адмирала? Значи да имате море и
своју морнарицу?

— Не, не, мора немамо, а такође ни
морнарице.

— Чудно. Нијете ли ви у рату с неким?

— Да, да, с Русијом.

— Имате ли каквих територијалних
захтева према Русији?

— Не, не, никаквих.

— Онда сигурно имате територијал-
них захтева према другим државама?

— О, да, да. Према Словачкој и Нем-
ависној држави Хрватској.

— А, тако! Значи да сте и с тим др-
жавама у рату, зар не?

— О не, они су наши савезници!

Pavlika

ИЗ „ЈЕЖА“

ПОСЕБНА ОБАВИЈЕСТ

Загреб. Усташки календар за годину 1945
не ће изићи.

ПО СЛУЖБЕНОМ ИЗВЕШТАЈУ

Светом Петру јавила се гомила шваба. Он извади из чепа немачке новине, по-
гледа у њих и рече:

— Тројицу ћу распоредити, а остали куд
знате. Пише у извештају да вас је погину-
ло свега тројица...

СУЈЕЗ